

# La Bulteneto

Numero 76 - Esperantojaro 139



Nummer 76 - Jahr 2025

DULINGVA MAGAZINO ELDONATA EN VIENO

ZWEISPRACHIGES MAGAZIN AUS WIEN



**La enigma Ruĝa Turo en Vieno**

# *La Bulteneto*

Numero 76  Esperanto-jaro 139

Aliaj numeroj kiel pdf: bitoteko > bulteneto  
<https://bitoteko.esperanto.es/xmlui/>

Redaktejo - eldonejo - presejo:

**Viena ESPeranto-Aktiveco VESPA**

Vieno, Aŭstrio, Eŭropa Unio

Tekstoj: Renate kaj Walter Klag

[esperanto@chello.at](mailto:esperanto@chello.at)

Unverkäufliche, private Ausgabe - Nevendebla, privata eldono

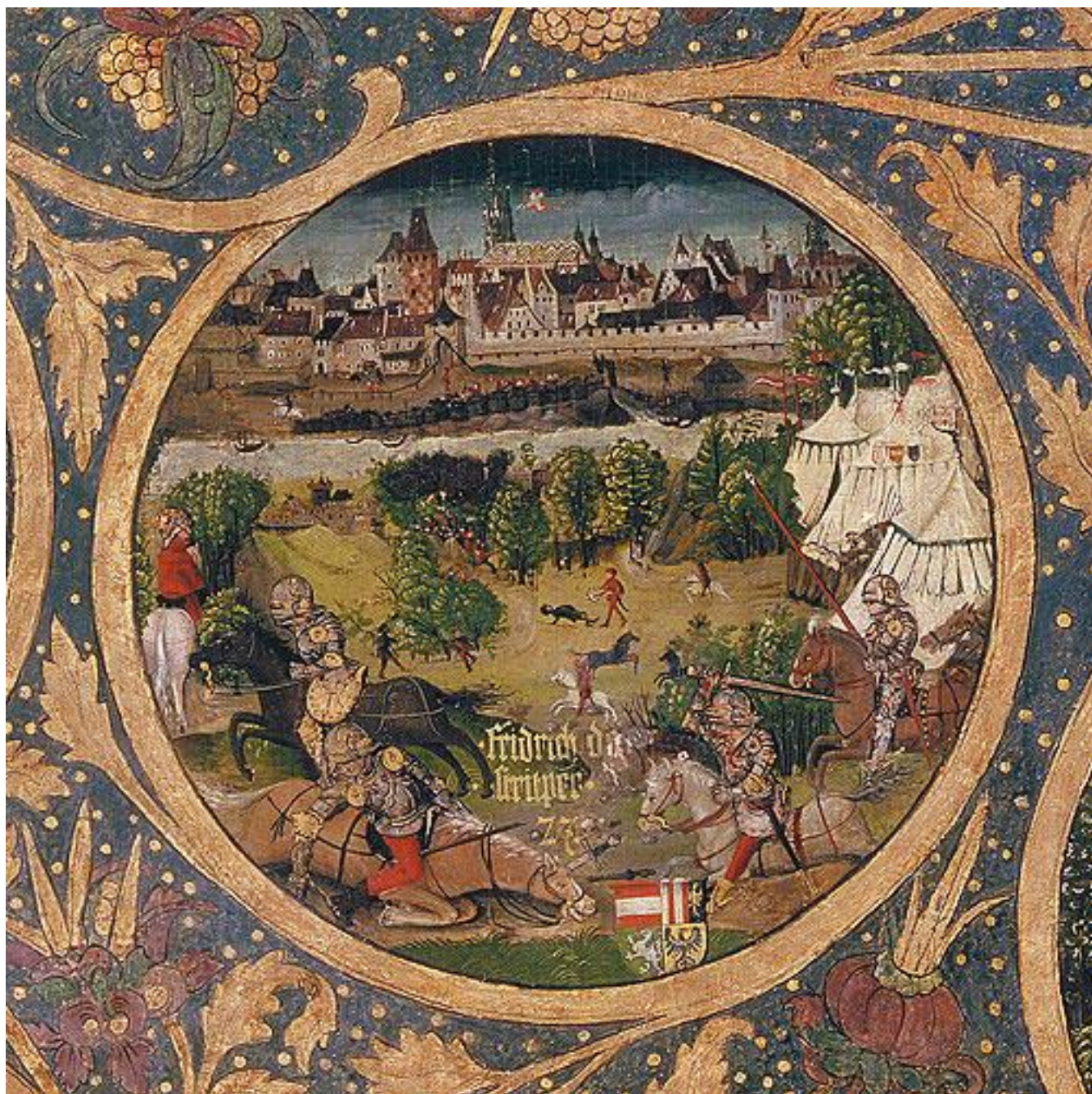
Sur la titolpaĝo

La mozaiko montras la Ruĝan Turon kaj la Ruĝturan Pordegon en Vieno sur la domo Rotenturmstraße 23. Vidu paĝon 10.



Foto Klag





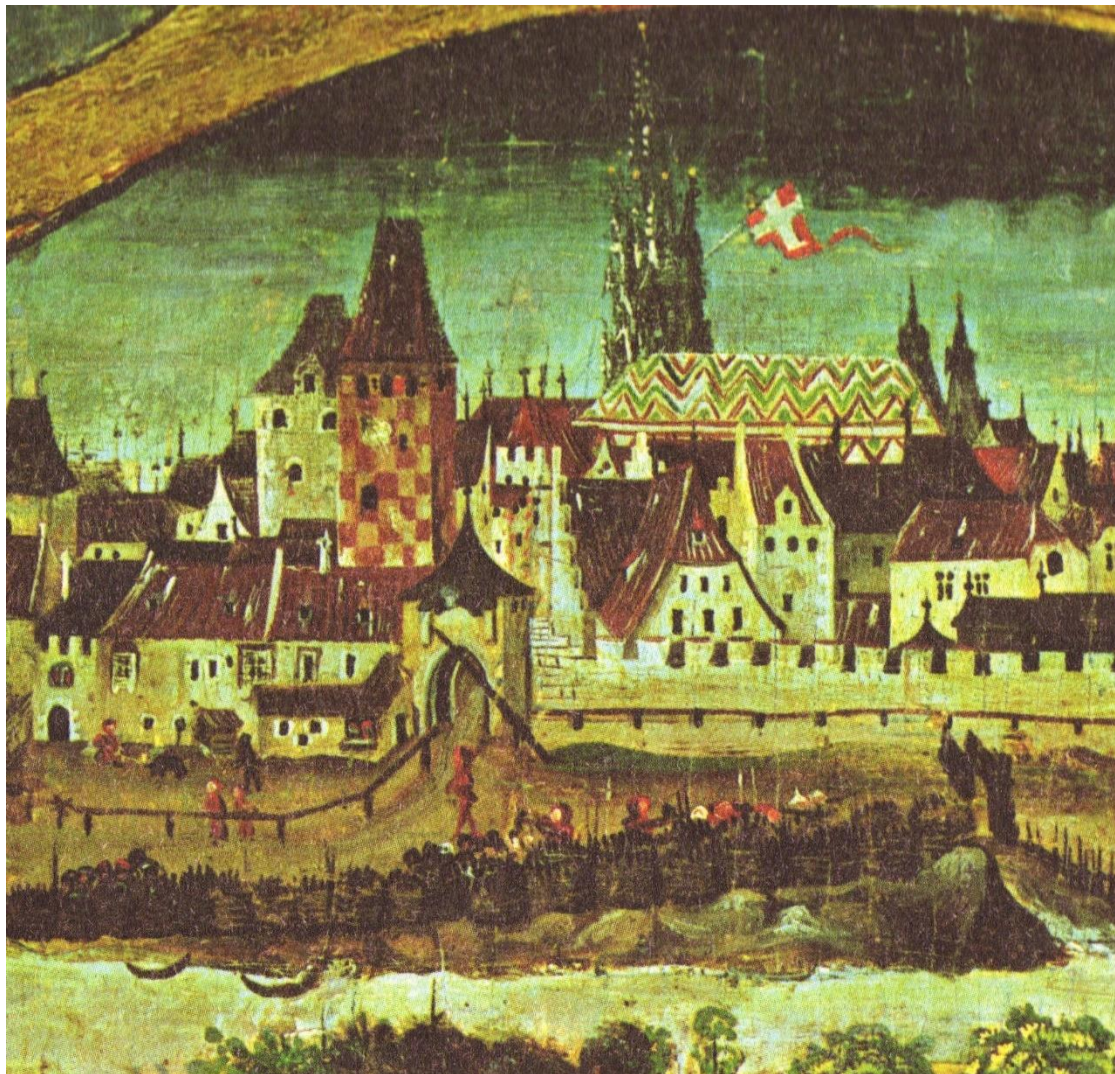
Parto de la genealogia arbo de la Babenbergoj ĉirkaŭ 1490

## La sekretoj de la Ruĝa Turo en Vieno

Sur la genealogia arbo de la Babenbergoj, kiuj regis en Aŭstrio de 976 ĝis 1246, aperas du turoj. Ambaŭ turoj estis parto de la urba muro, kiun la Babenbergoj konstruis. La maldekstra turo estas pentrita ruĝe kaj



blanke en kvadratoj kiel ŝakbreto. Ĝi estas dokumentita jam 1288 kiel "Ruĝa Turo". Pli antaŭe, iom dekstre, kiel algluita, aperas pli nova malpli granda turo kun pordego. La akvodogano estis pagenda ĉe la Ruĝa Turo.



Kial la pli aĝa turo estis ruĝe-blanke pentrita? Eble pro la blazono de la Babenbergoj?

La turo havis sube pordegon, kiu videblas sur desegnaĵo el la jaro 1422.

Kial oni konstruis duan turon kun pordego? Kial la Ruĝa Turo malaperis inter 1574 kaj 1609? Similaj turoj, kiel ekzemple Hafnerturm (Ceramikista Turo), staris ankoraŭ en la 19a jarcento.



Sur la birdvido de Hufnagel – vidu supre - el 1609 videblas pordegturo kun pinta tegmento, kvar pintaj angul-turoj kaj pintarka trairejo, sed ne plu la ruĝa-blanka turo.



En la jaro 1511 la germana imperiestro Maksimiliano la 1a restrukturis la turon, kiu estis difektita dum la sieĝo de Vieno fare de trupoj de la hungara-kroata reĝo Matiaso la 1a.

Dum tiu renovigado la interno de la Ruĝa Pordego (Rotenturmtor) estis ornamita per kvin blazonoj: tri en la supra vico, du en la malsupra vico. Tiuj de Aŭstrio kaj Burgonjo estas grupigitaj ĉirkaŭ la blazono de Maksimiliano la 1a kun nigra dukapa aglo sur ora fono, inkluzive de la du urbaj blazonoj, nome la dukapa agla blazono kaj la kruca ŝildo. Du viroj en kiraso staris ĉe la flankoj de la ŝildoj kiel ŝildotenantoj, unu portas la flagon de Aŭstrio kaj la dua flagon de la grandurbo Vieno. Krome standardoj en la latina estis metitaj laŭdante la sekurecon de la grandurbo kaj la virtojn de la germana imperiestro Maksimiliano la 1a. La jarindiko estas 1511.





La Ruĝa Turo aperas sube iom maldekstre.

Albertinischer Plan. Kolorierte Federzeichnung, Wien Museum 1421/1422. Ältester Plan der Stadt Wien (Maßstab circa 1 : 5.000; Ausrichtung nach Südsüdwest) mit der Stadtmauer und den wichtigsten Gebäuden in und außerhalb der Stadt in Form bildlicher Signaturen beziehungsweise von Aufrissdarstellungen; in der linken oberen Ecke ein ebensolcher, allerdings genordeter Plan von Pressburg  
Opll-Stürzlinger: Ansichten (2013), Nr. 2.

Wien Museum, Inv. Nr. 31.018.

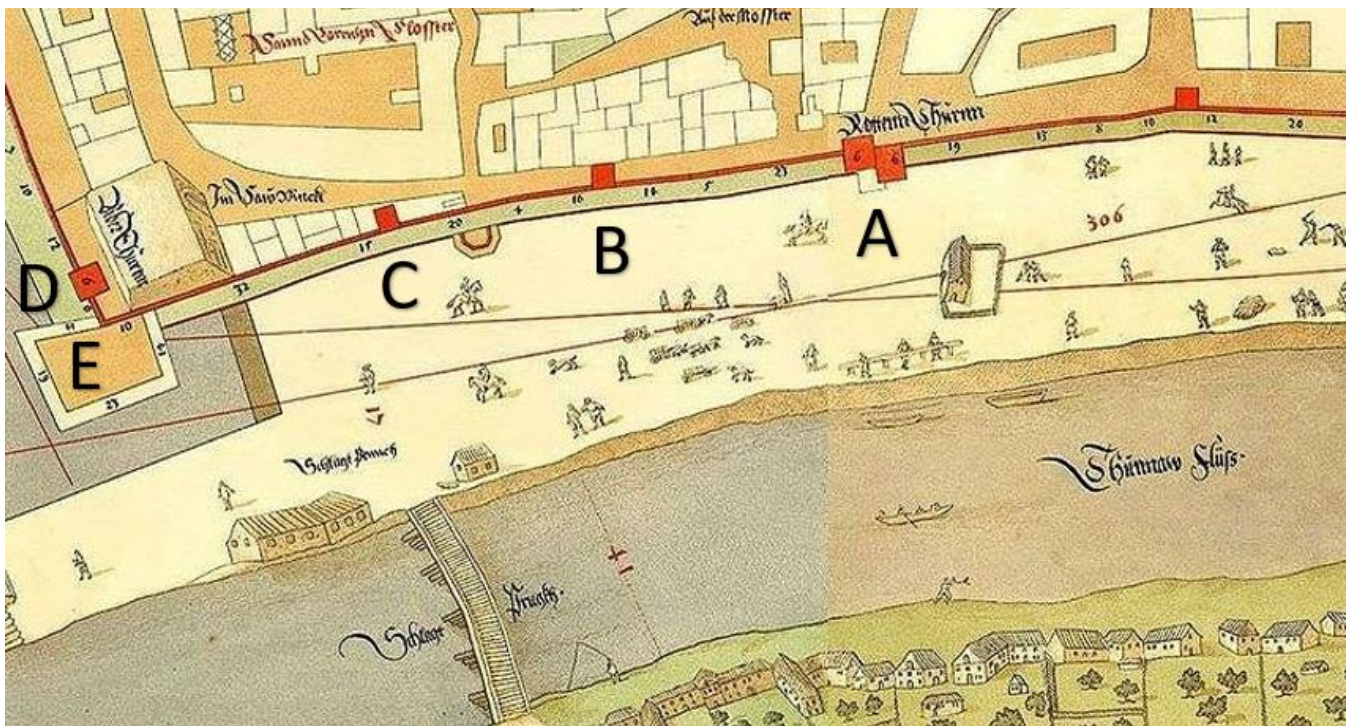
<https://sammlung.wienmuseum.at/objekt/22-albertinischer-plan-nach-einer-vorlage-von-ca-142122/>





Ansicht Wiens von Norden ("Vienna, Pannonie"); Holzschnitt von Michael Wolgemut, in: Hartmann Schedel, Liber chronicarum. Holzschnitte von Michael Wolgemut und Wilhelm Pleydenwurff (Nürnberg, Anton Koberger für Sebald Schreyer und Sebastian Kammermeister, 1493). Gesamtansicht der Stadt vom Norden, mit dem Donaukanal im Vordergrund, zu identifizieren sind die Stadtmauer mit Türmen und Toren, darunter dem Rotenturmtor samt dem nebenan stehenden Roten Turm, und einige wenige Kirchen, darunter der Stephansdom und Maria am Gestade.



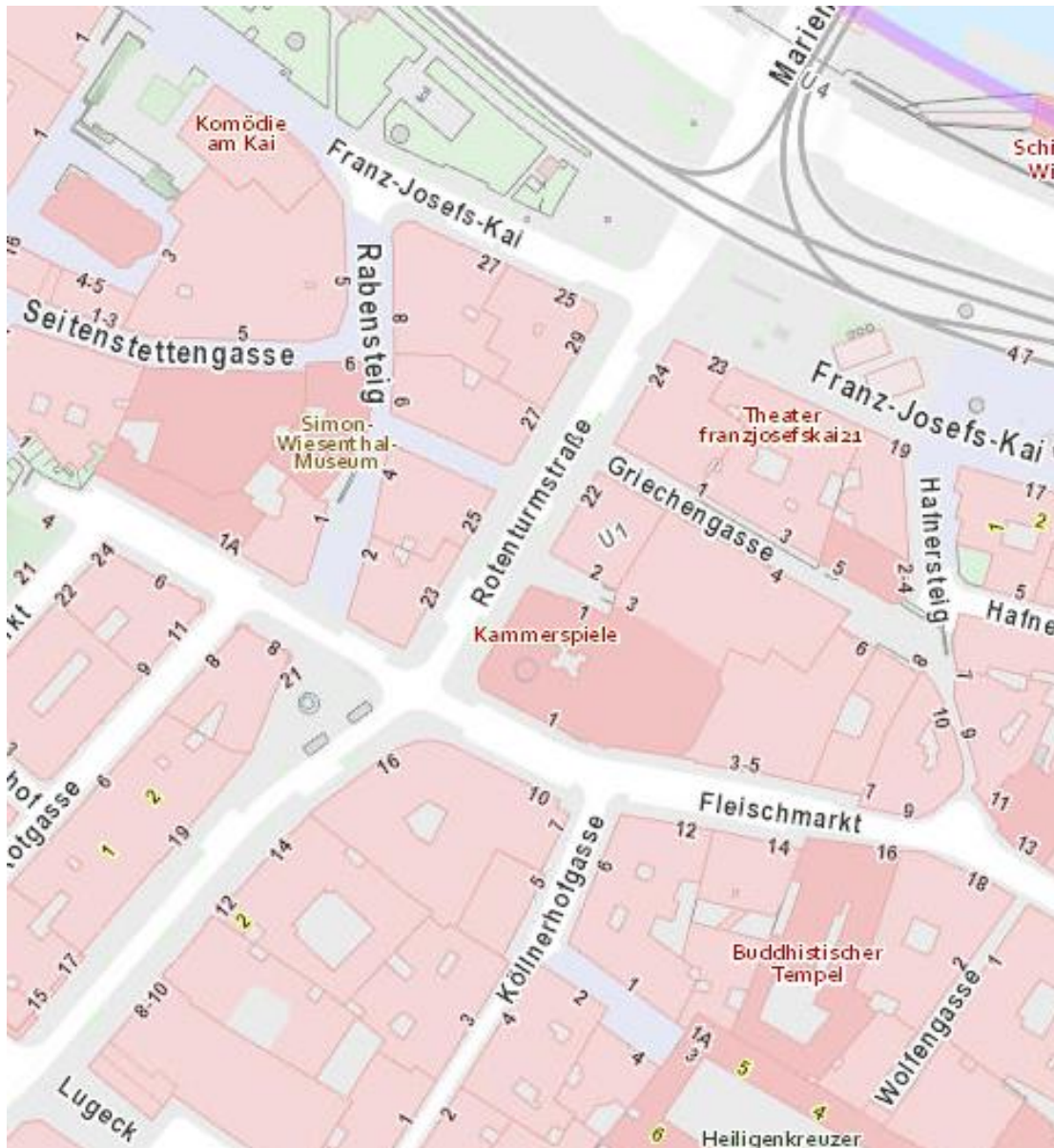


Sur la mapo de Wolmuet 1574 (reproduktita 1857) aperas supre la duobla Ruğa Turo (Roter Turm; A). La grandeco de la fundamento estas ĉe ambaŭ 6 oble 6 Klafter (1 Klafter = 190 cm).

Pli maldekstre, ankaŭ ruĝe desegnita: Hafnerturm B, Angelpoekenturm C kaj Biberturm D. Tute maldekstre la kvarangula Biber-Bastiono E. *Reproduktion einer Karte von Wolmuet aus dem Jahre 1574 durch Camesina im Jahre 1857.*

Trans la riveron Schlagbrücke (Buĉista Ponto).

*Über den Fluß die Schlagbrücke.*



## Mapo de Vieno

La Ruĝtura Pordego staris  
iom norde de la domoj 24 kaj 29 de Rotenturmstraße



## Lardo en la Ruĝtura Pordego

Tio okazis antaŭ longa tempo, kiam la urbo Vieno estis ĉirkaŭita per krenelkronitaj muroj, kiam vespere pordegaj gardistoj fermis la urbopordegojn kaj noktogardisto elvokis la horojn. Jam en tiu tempo Vieno estis grava komerca loko kaj multaj komercistoj el diversaj landoj ĉi-tie vendis siajn varojn.

Unu vesperon, kiam la urbestro kaj la urbaj konsilantoj kunsidis en la tiel nomita Urbodoma Kelo (Rathauskeller), tio estas gastejo en la keloetaĝo de la urbdomo, por sin refreŝigi per hanapo da vino, eniris fremda komercisto, ŝajne orientulo laŭ la vestaĵo. Li eksidis ĉe apuda tablo kaj postulis pokalon da lakto, do li estis islamano. Li bone parolis la germanan. Iom post iom komenciĝis parolado inter la sinjoroj pri la bela vetero, ĉu la vojaĝo estis agrabla, ĉu la negocoj bonas kaj tiel plu. La magistratanoj demandis kaj la fremda sinjoro ĝentile respondis. Iom pli poste, kiam la vino nebulumis la kapojn, iu juna konsilisto demandis la sinjoron, ĉu li havas edzinon hejme, ĉu unu aŭ plurajn. La fremdulo sulkigis la frunton sed ĝentile respondis ke li havas tri edzinojn hejme, kiel Alaho la Ĉiopotenca permesas. Sekve de tio alia konsilisto demandis ĉu sub tiuj cirkonstancoj la sinjoro estas mastro en sia domo aŭ la tri edzinoj. Denove la fremdulo sulkigis la frunton sed denove li ĝentile respondis. Li diris, ke li bone konas la vivon en la okcidento kaj li povas aserti ke islamano kun tri edzinoj tute certe estas absoluta estro en sia domo, sed li dubas, ĉu oni povas diri tion ankaŭ pri la okcidentanoj, malgraŭ ili havas nur unu edzinon. Li diris tion, eltrinkis la lakton, adiaŭis ĝentile kaj forlasis la ĉambron. Mute postrestis la Vienanoj.

Dum tiu nokto la urbestro ne trovis dormon. Ĉu la Vienanoj estas servistoj de siaj edzinoj? Inosklavoj? Li decidis eltrovi tiun.

La sekvan tagon la urba konsilantaro urĝe kunvokiĝis. La debato en la urbodoma kelo daŭris tre longe, decido okazis nur post meznokto kaj unuanime akceptiĝis. La realigo baldaŭ efektiviĝu.

Du tagojn poste du urboservistoj pendigis sub la volbo de la Ruĝtura Pordego - la pordego en la direkto al la rivero Danubo - grandegan belan lardon de porko kaj apude ili fiksis tabulon kun jena surskribo:

"Tiu honora burĝo de Vieno, kiu povas aserti ke li kaj ne lia edzino estas la absoluta mastro en sia domo, sin prezentu en la urbodomo kaj postulu de la urbestro tiun lardon, kiu transdoniĝos al la postulanto kiel honordonaco de la urbo pro respondecosento kaj vera burĝa virto!"

Tio do fariĝis. En la urbodomo oni ekspektis veran amasiĝon de postulantoj, sed nenio okazis. La viroj, trapasante la Ruĝturan Pordegon, haltis, legis, flankenturnis la kapon kaj pluiris. Viroj akompanataj de edzinoj tute ne rimarkis la lardon.

Je la unua tago la urbestro vane atendis. Ankaŭ la duan tagon, ankaŭ dum la sekvaj tagoj. Estis printempo kiam oni pendigis la lardon. Pasis la somero. La lardo jam estis dike polvokovrita, la graso gutis teren en la koton de la strato. Eĉ ne unu postulanto!

Venis la aŭtuno. Jam delonge estis forgesita la afero pri la lardo.

Unu tagon viro eniris la urbodomon kaj vizitis la urbestron. Li diris, ke li estas enloĝanto de Vieno, ke li nur hieraŭ revenis de longa vojaĝo kaj ke li pro tio nur hieraŭ informiĝis pri la lardo en la Ruĝtura Pordego. Li povas aserti ke li tutcerte estas suverena mastro en sia domo kaj pro tio li postulas la lardon! Ho, tiu parolado tre ĝojigis la urbestron!

Malgraŭ la viro aspektis iom malgranda kaj malforteta, la urbestro volonte volis kredi ties paroladon.

Rapide la konsilantaro kunvokiĝis kaj malgranda procesio, je la kapo la urbestro kaj la furorulo, sin movis tra la urbo rekte al la Ruĝa Turo.



Preterpasantoj miris, haltis, informiĝis kaj kuniris, infanoj kunkuris, kuniris geservistoj, metilernantoj, soldatoj, lernantoj kaj instruistoj, studentoj kaj kompreneble multe da virinoj, ĉefe edzinoj. Kiam la procesio haltis ĉe la Ruĝtura Pordego, ekestis preskaŭ popolfesto. Eskalo alportiĝis kaj la kuraĝulo komencis suprengrimpi dum la popolamaso ĝojkriis kaj mansvingis. Sed subite li haltis kaj subengrimpis. Kiam li atingis la teron, li demetis sian jakon kaj petis ĉeestanton teni ĝin. Sekve de tio la urbestro demandis kial li tion faris. Respondis la kuraĝulo senpripense: "Ho, se mi hejmenvenus kun grasmakulita jako, mia edzino certe ege insultus min, ja eĉ batus ...!" Li eksilentis. Tro malfrue! La urbestro kaj la ĉirkaŭstarantoj bone aŭdis kaj komprenis liajn vortojn. La vizaĝo de la fanfaronulo ruĝiĝis, ankaŭ la vizaĝo de la urbestro. Sed post momento da silentado la urbestro ridetis kaj ridis, ridadis ankaŭ la urba konsilaro, ridegis kaj kriaĉis la popolo. Plej laŭte ridis la virinoj.

Diris la urbestro al la malfeliĉulo: "Vi fiulo, malaperu rapidege! Salutu vian edzinon kaj obeu ŝin, sen kontraŭdiro!" La hontigito forkuris, la popolamaso disiris, la urbestro kaj la konsilantaro forpaŝis al la urbodomo. La sekvanta kunsido en la urbodoma kelo tre longe daŭris. La sekvan matenon du urbaj servistoj forprenis la lardon kaj malmuntis la tabulon. Nur la hoko en la muro ankoraŭ dum longa tempo memorigis pri la afero. Neniam poste en Vieno simila agado ripetiĝis.

Tiu ĉi rakonto certe ne veras.

Verkis Walter Klag patro 1991.

Reviziis Walter Klag filo kaj Renate Klag 2025.

# Anoncoj



Floro de frago fotita de Irene Klag



# Nova monero 5000 Steloj el plateno

La Aŭstria Monerfarejo AG pregis 2025 platenan moneron  
kun nominala valoro de 5000 Steloj.

**Eldonkvanto: Nur 25 ekzempleroj.**

Materialo pura plateno 999,5/1000.

Diametro 30 mm ± 0,1 mm.

Maso 15,56 g ± 0,1 g (½ unco).



**Prezo: 1200 €**

Pregita en ringo, ripa rando, stampita, kvalito prooflike.  
Pakita en trasidebla akrila kapsulo.

Averso:

5000 STELOJ 2025 — ESPERANTO – UNU UNCO  
DA PURA PLATENO 999,5 – Steloj.

Platenstampo laŭ Aŭstria leĝo Pt 950.

Reverso:

Motivo prenita el 50 Steloj "JULIA ISBRÜCKER ESPERANTO 1887-1971"

Informoj: Walter Klag, Vieno [esperanto@chello.at](mailto:esperanto@chello.at)

# Esperanto-Numismatika Asocio

Pro la ĝis tiam kompleta manko de tia projekto, en 2013 estis fondita la fakgrupo „Esperanto-Numismatika Asocio” (ENA) kun revuo „Esperanta Numismatiko”, probable la ununura tia fakgrupo en la historio de Esperanto. La instiga fakto estis la konstato, ke en Esperantujo la propra trezoro je moneroj kaj medaloj estas apenaŭ konata, eĉ ne en la vasta rondo de kolektantoj. Kaj tiuj, kiuj scias, ke vere ekzistas tiaj belaĵoj, supozas, ke ili estas kvante kaj kvalite tute malgravaj. Tial, unu el la ĉefaj celoj de la nova fakgrupo estas montri al la esperantistoj kaj al la cetera mondo, ke esperantaj numismatikaĵoj estas kolektindaj kaj nepre pristudendaj artefaktoj. Kroma celo estas plejeble baldaŭ kompili kaj eldoni katalogon kaj enciklopedian **terminaron**.

2014 - 2025 ENA varbis mondvaste 170 individuajn membrojn kaj 25 asociajn membrojn.

Agrable por ni kaj vi estas sendube, ke la asocio ne havas estraron, do ankaŭ ne kasiston!

Tial oni rajtas **SENPAGE** aliĝi (sufiĉas respondi: „Mi konsentas aliĝi”).

Krome la **NUR PERRETA** revuo estas tute **SENKOSTA**! Kaj tio neniam ŝanĝiĝos! Post aliĝo, vi tuj ricevos perrete ĉiujn jam aperintajn kaj sekve ĉiujn aperontajn numerojn, 4 numerojn jare.

Nian anoncon vi trovos ankaŭ en la Jarlibro de UEA. Se vi deziras kromajn informojn, ne hezitu kontakti nin tiel: [bert.boon@skynet.be](mailto:bert.boon@skynet.be)

**Vi rajtas unue peti provnumeron! Vi decidus poste!**

Kun numismataj kaj samideanaj salutoj,

**Bert Boon**

Iniciatoro de ENA, ĉefredaktoro de „Esperanta Numismatiko”

